

**^{1,2}FENCLOVÁ Z, ¹URBAN P,
¹HAVLOVÁ D, ¹VOŘÍŠKOVÁ M.**

PROFESIONÁLNÍ ONEMOCNĚNÍ V ČR V ROCE 2020 TRENDRY VÝVOJE OD ROKU 1996

**¹Centrum HPPL, SZÚ Praha 10
²Klinika pracovního lékařství
1. LF UK a VFN Praha 2**

**KDY MŮŽE BÝT V ČR
COVID-19
NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ?**

Národní registr nemocí z povolání

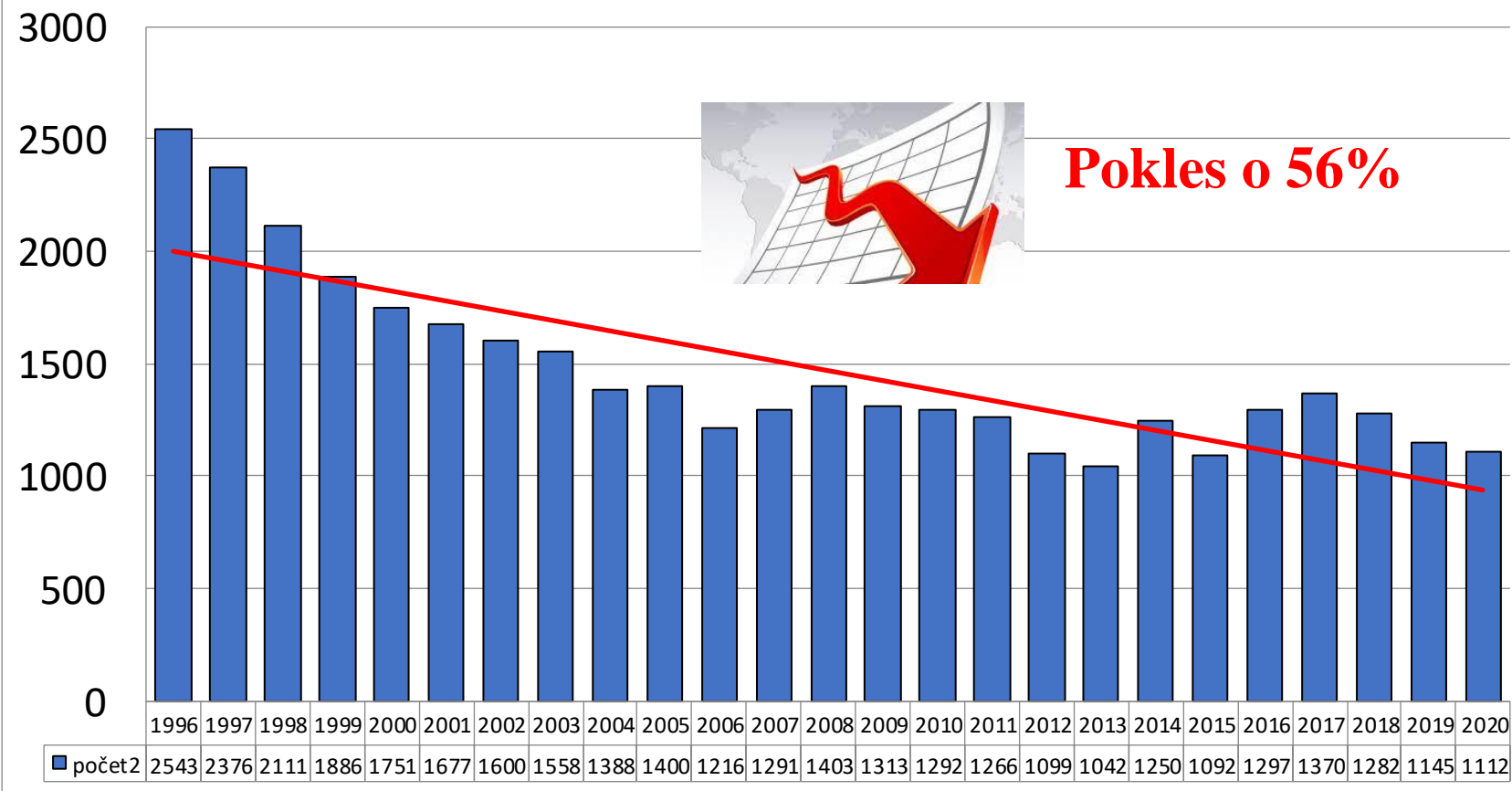
**ÚZIS – správcem
SZÚ Praha - zpracovatel**

**Data zasílají: 13 Středisek nemocí z povolání
KHS a SÚJB, pracovníci MO a MV**

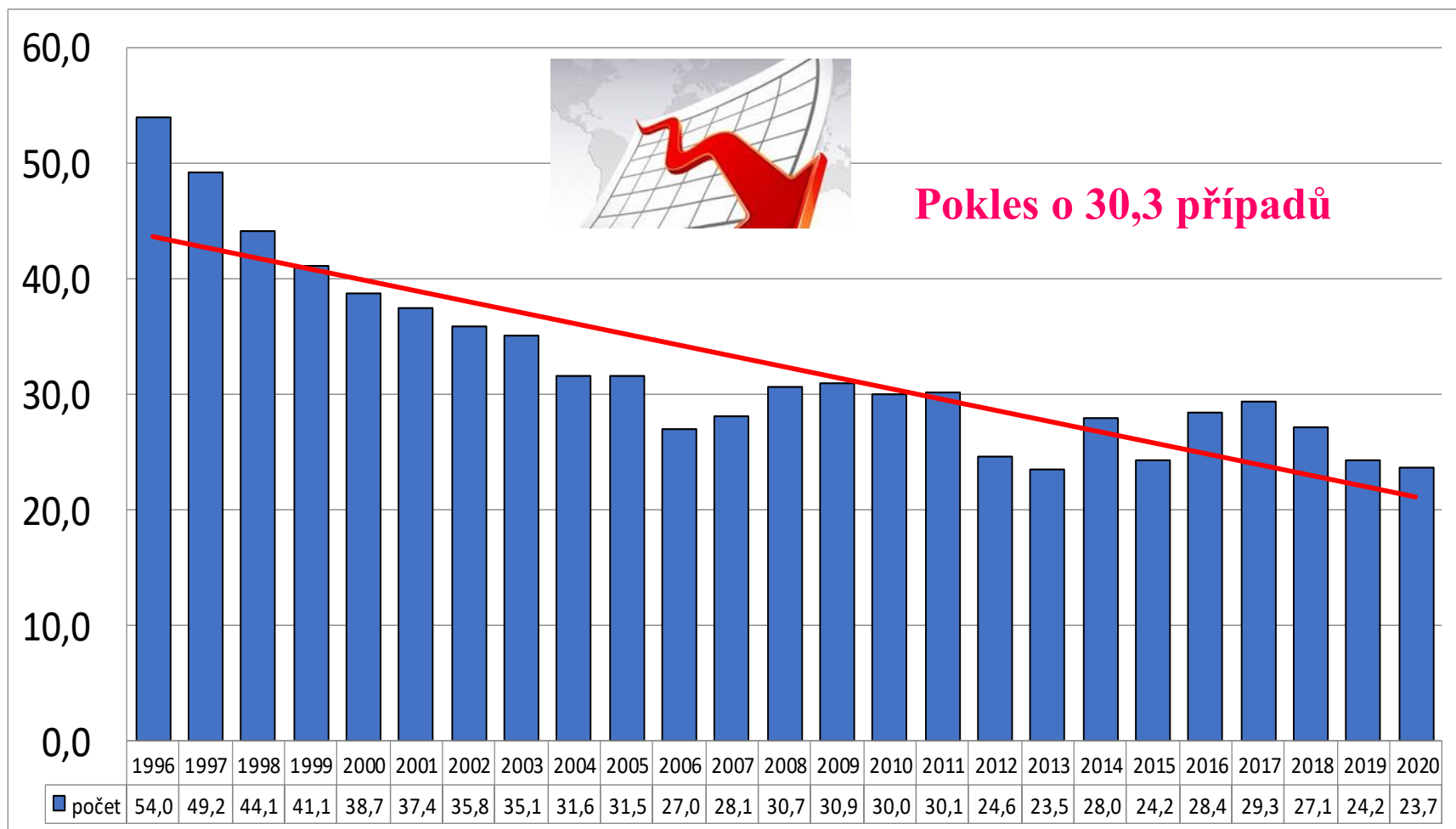
<http://www.szu.cz/publikace/data/nemoci-z-povolani>

Vývoj počtu profesionálních onemocnění v letech 1996-2020

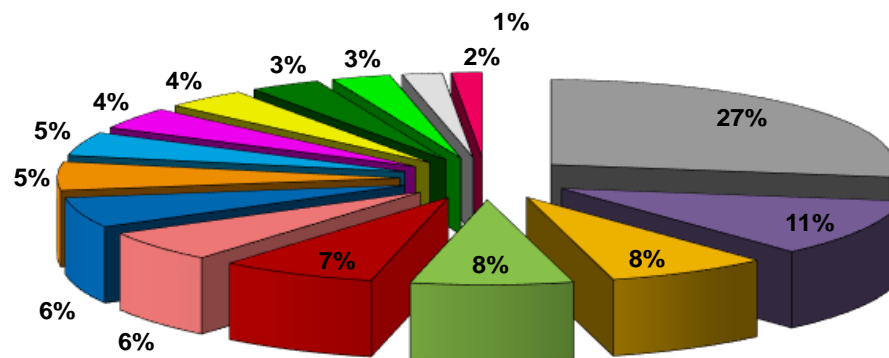
Vývoj incidence profesionálních onemocnění v letech 1996-2020

Profesionální onemocnění v letech 2019-2020

Roky	2020	2019
Počet pacientů	952	951
Muži	438 ↓	475
Ženy	514 ↑	476 ↓
Profesionální onemocnění	1112 ↓	1145
Nemoci z povolání	1035 ↓	1067
Ohrožení nemoci z povolání	77	78
Incidence na 100 tisíc pojištěnců	23,7 ↓	24,2

Profesionální onemocnění v roce 2020 podle místa vzniku

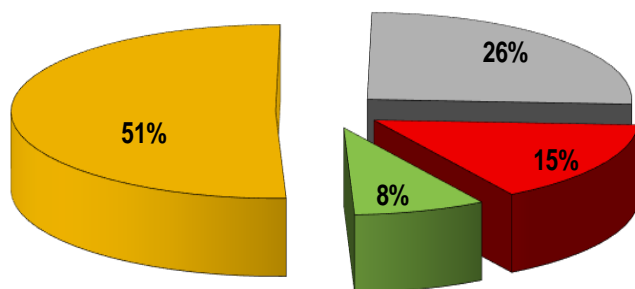

■ Moravskoslezský 304
■ Plzeňský 85
■ Pardubický 82
■ Jihočeský 64
■ Ústecký 50
■ Vysočina 43
■ Zlínský 31
■ Zahraničí 16

■ Olomoucký 122
■ Jihomoravský 85
■ Středočeský 66
■ Královéhradecký 60
■ Hl.m.Praha 46
■ Liberecký 37
■ Karlovarský 21

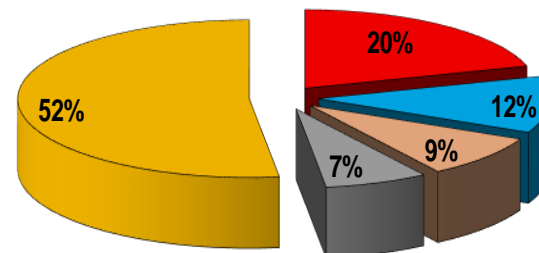
Nejvyšší zastoupení profesionálních onemocnění podle jednotlivých odvětví ekonomických činností CZ NACE v roce 1996 a 2020

1996

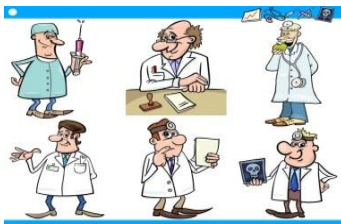

- C10 Dobývání uhlí 651
- N85 Zdravotní, veterinární a sociální činnosti 392
- A01 Zemědělství a myslivost 205
- Jiná odvětví 1-162 případů 1295

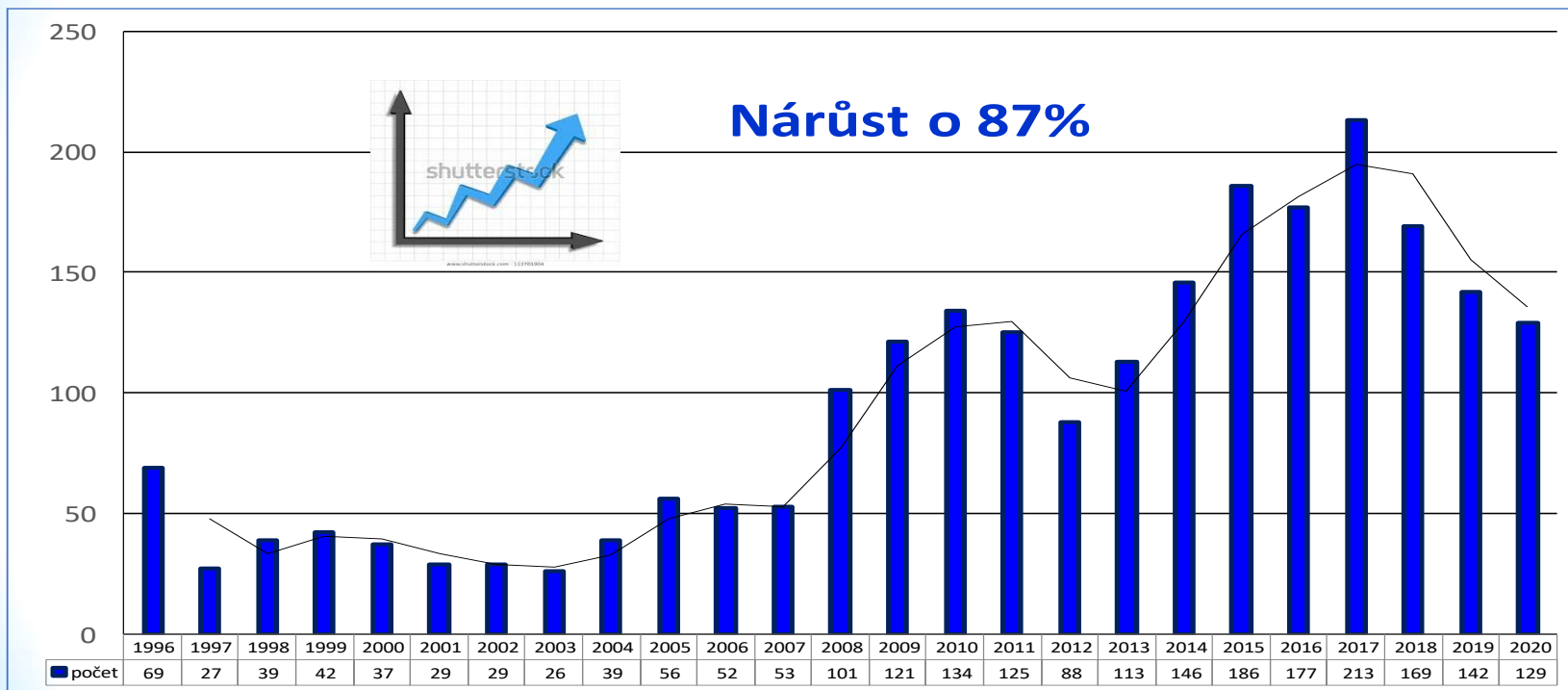
2020

- Q86 Zdravotní péče 227
- C29 Výroba motorových vozidel 129
- C25 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků 97
- B05 Těžba a úprava uhlí 80
- Ostatní - 51 odvětví 1-58 případů celkem 579

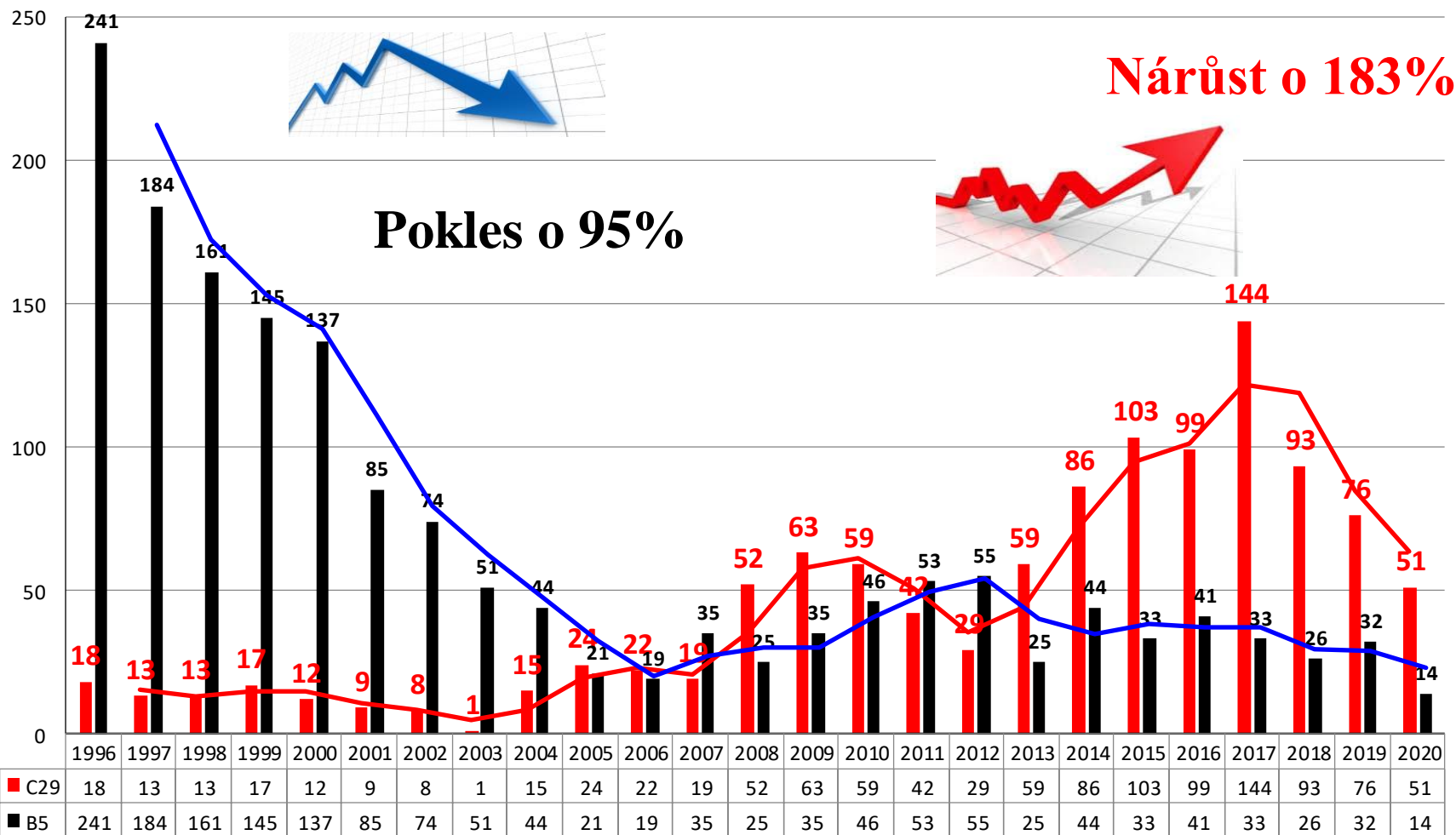

Vývoj profesionálních onemocnění v ČR v odvětví výroba motorových vozidel 1996-2020

Vývoj onemocnění periferních nervů v letech 1996-2020

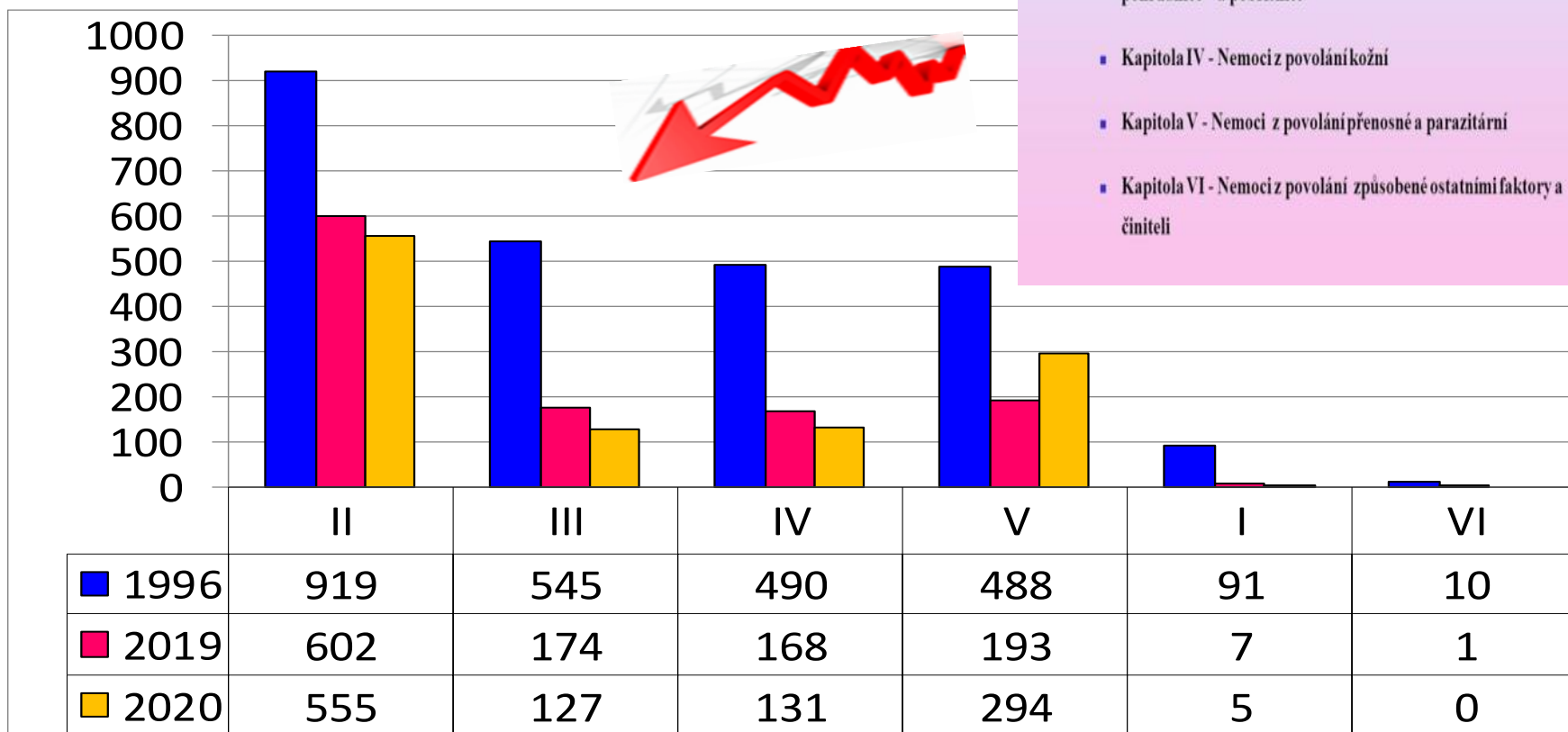
při těžbě uhlí a při výrobě motorových vozidel

Profesionální onemocnění podle kapitol v letech 1996, 2019, 2020

Seznam nemocí z povolání

- Kapitola I - Nemoci z povolání způsobené chemickými látkami
- Kapitola II - Nemoci z povolání způsobené fyzikálními faktory
- Kapitola III - Nemoci z povolání týkající se dýchacích cest, pohrudnice a pobřišnice
- Kapitola IV - Nemoci z povolání kožní
- Kapitola V - Nemoci z povolání přenosné a parazitární
- Kapitola VI - Nemoci z povolání způsobené ostatními faktory a činiteli

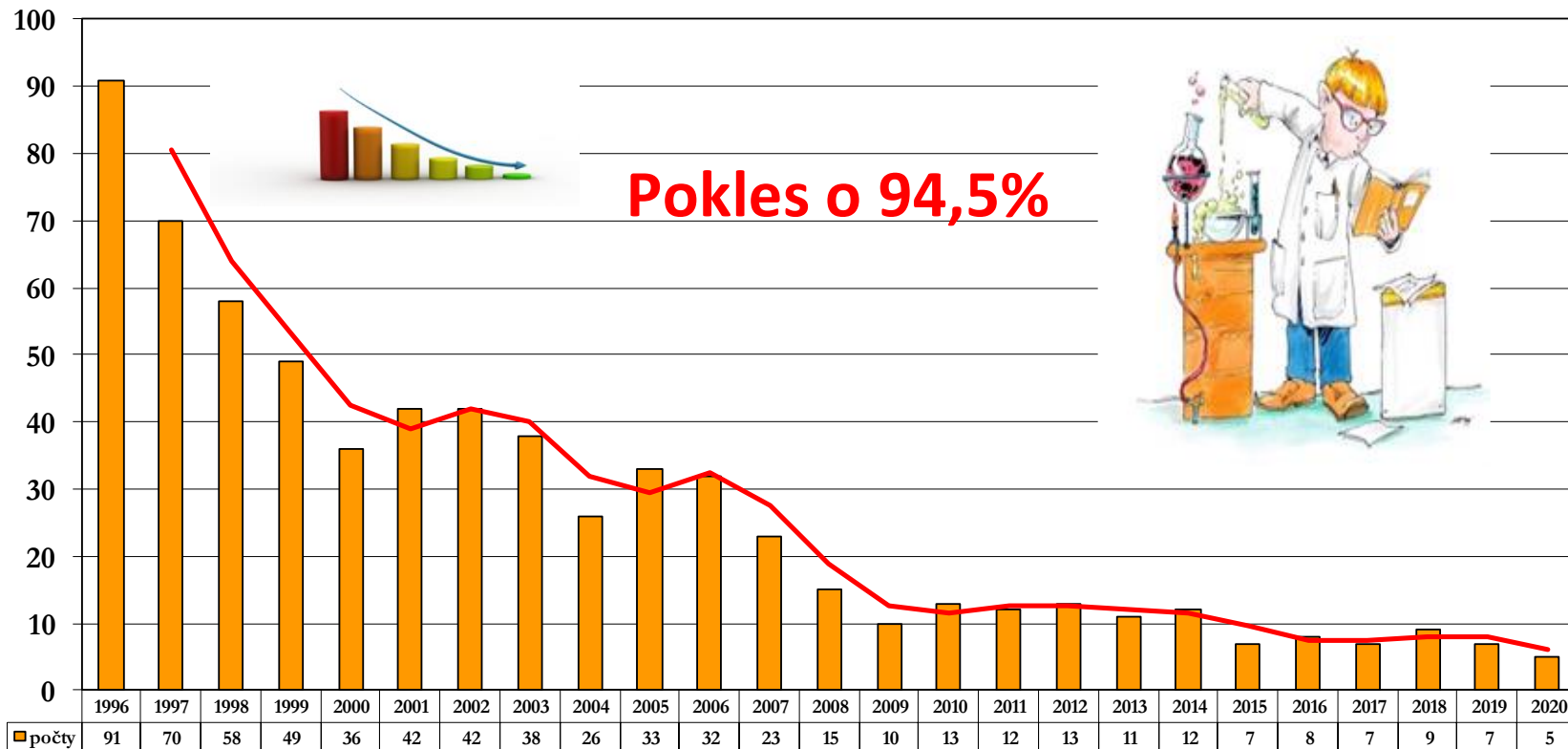

**Trendy vývoje
profesionálních
onemocnění
v letech 1996-2020
podle jednotlivých kapitol
seznamu nemocí z povolání**

Nemoci způsobené chemickými látkami 1996-2020

kapitola I = 669 případů

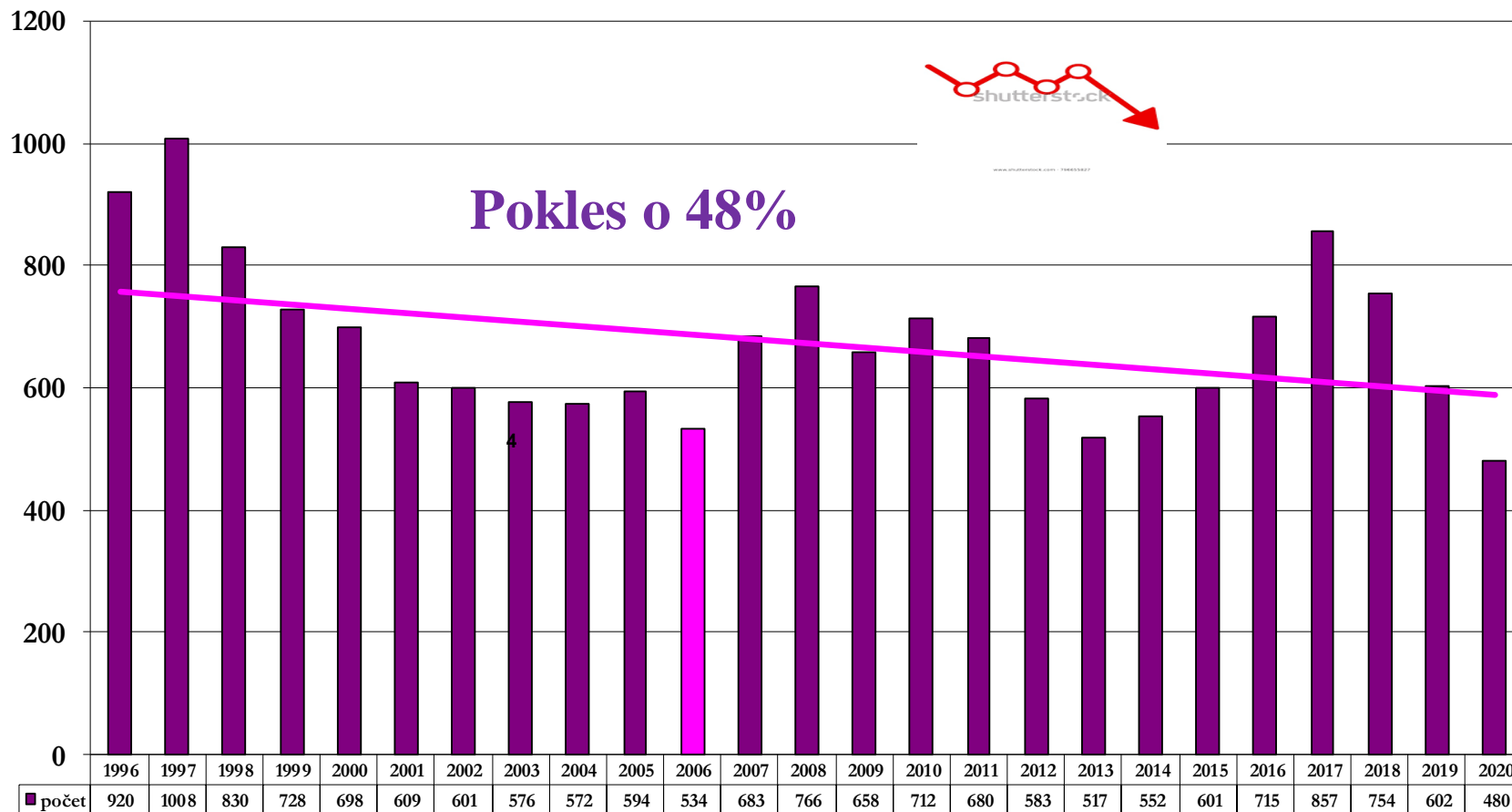
Nemoci způsobené chemickými látkami

v roce 2020 = 5 případů

Položka - diagnóza	No
I.39 nemoc z fenolů (chronická rýma)	1
I.40 nemoc z aromatických nitro nebo amino sloučenin 2x karcinom močového měchýře	2
1.58 nemoc z dalších látek nebo směsí, z toho:	
Inhalační poškození DC z dýmů při požáru	1
Poškození plic z minerálních olejů	1
Akutní intoxikace 1x; chronické intoxikace 2x; Nádory 2x	

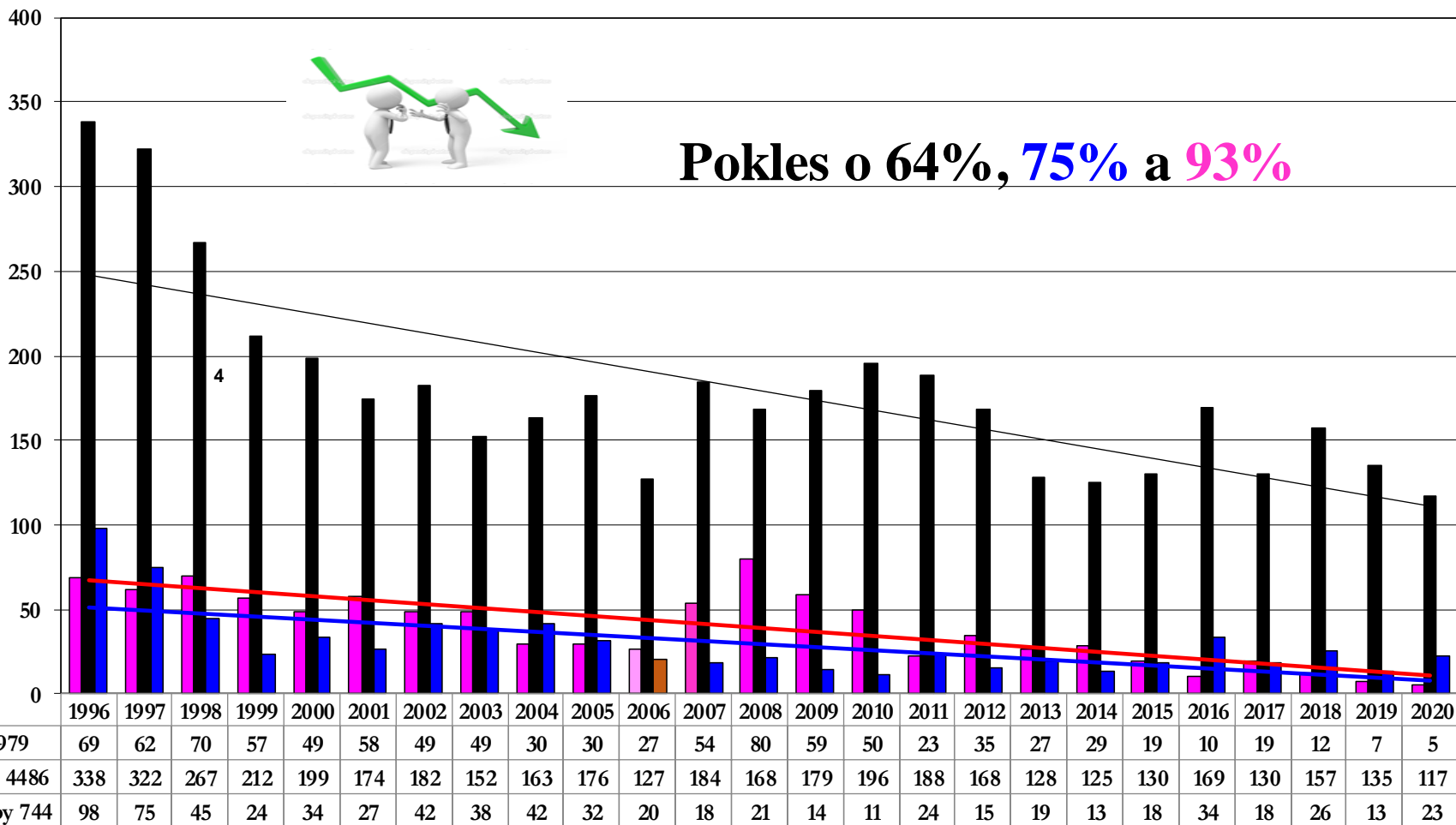
Nemoci způsobené fyzikálními faktory 1996-2020

Kapitola II – 16 830 případů

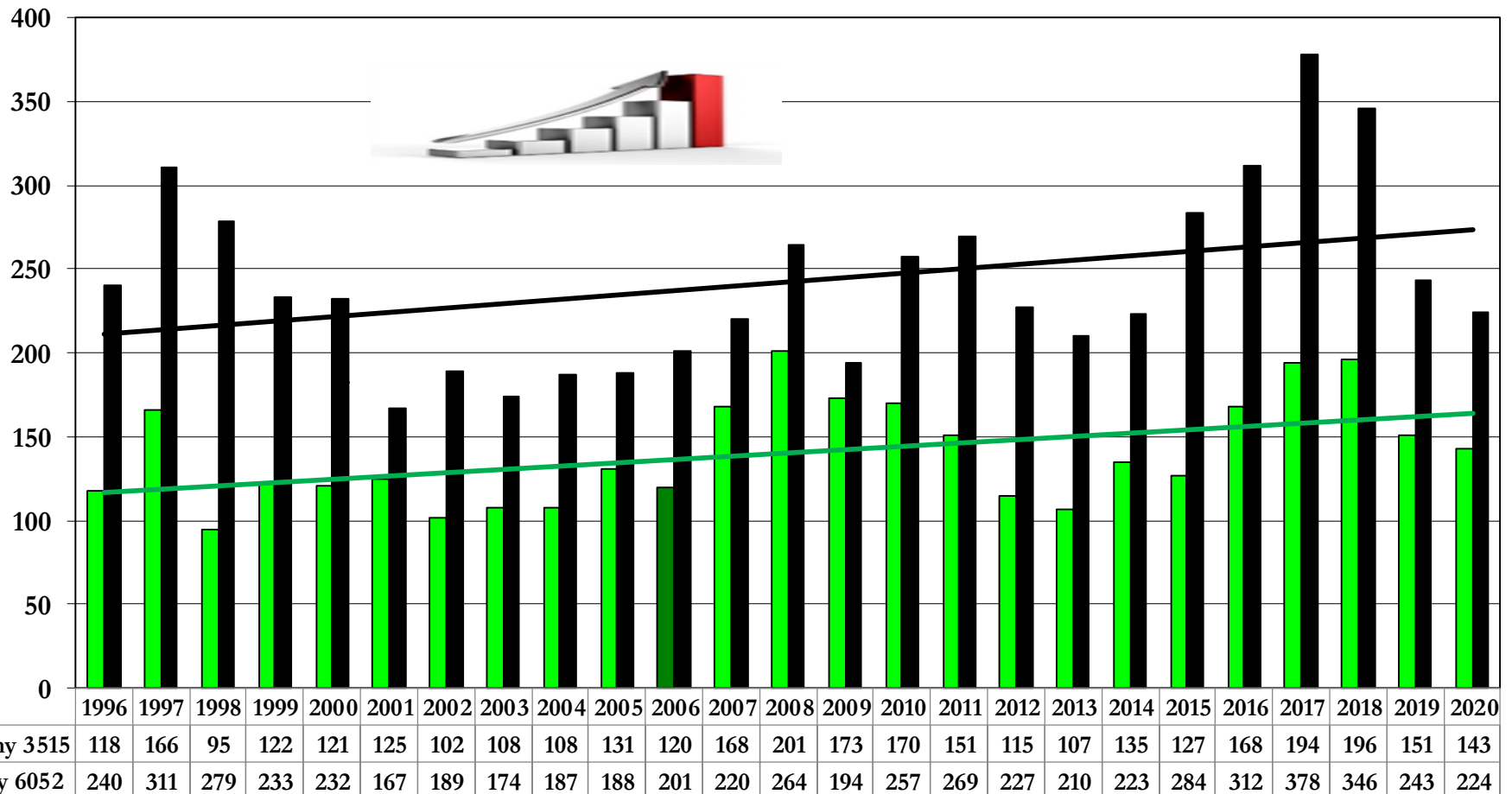
Nemoci způsobené vibracemi 1996-2020

6 209 případů

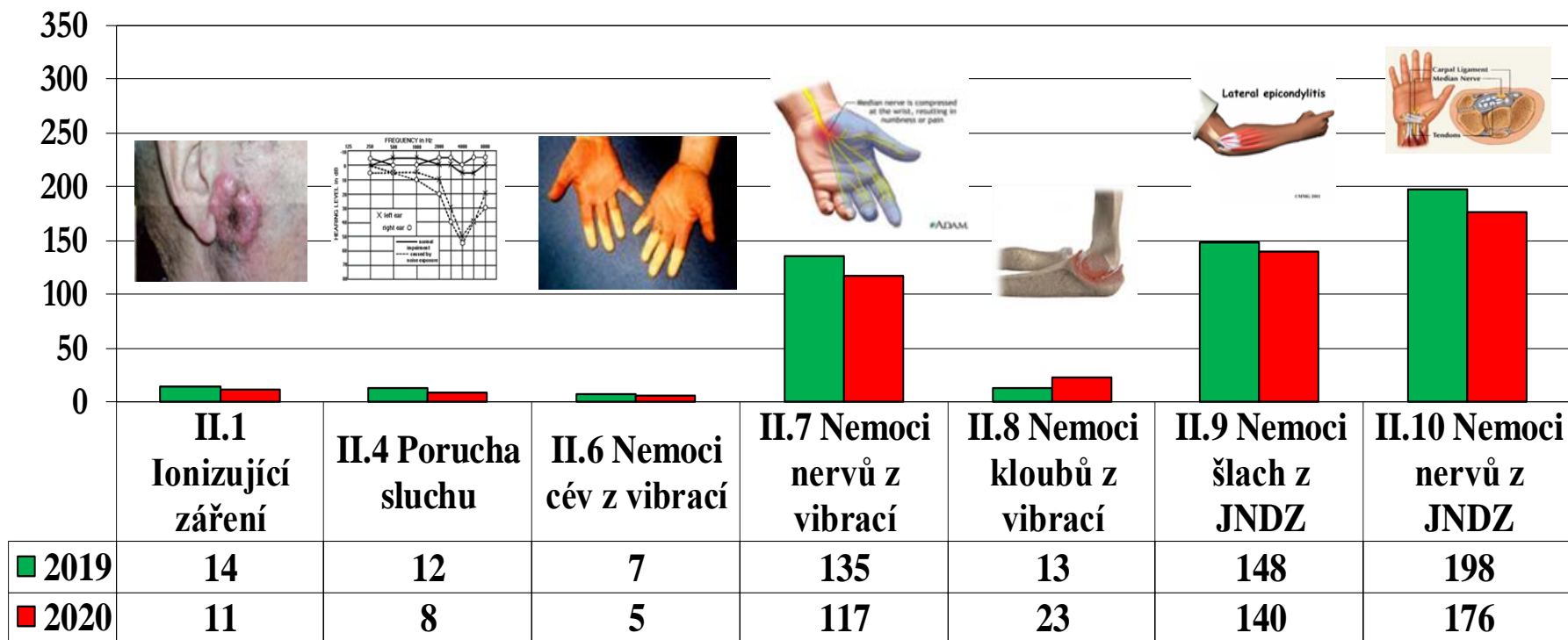
Nemoci z přetěžování končetin 1996-2020

9 567 případů

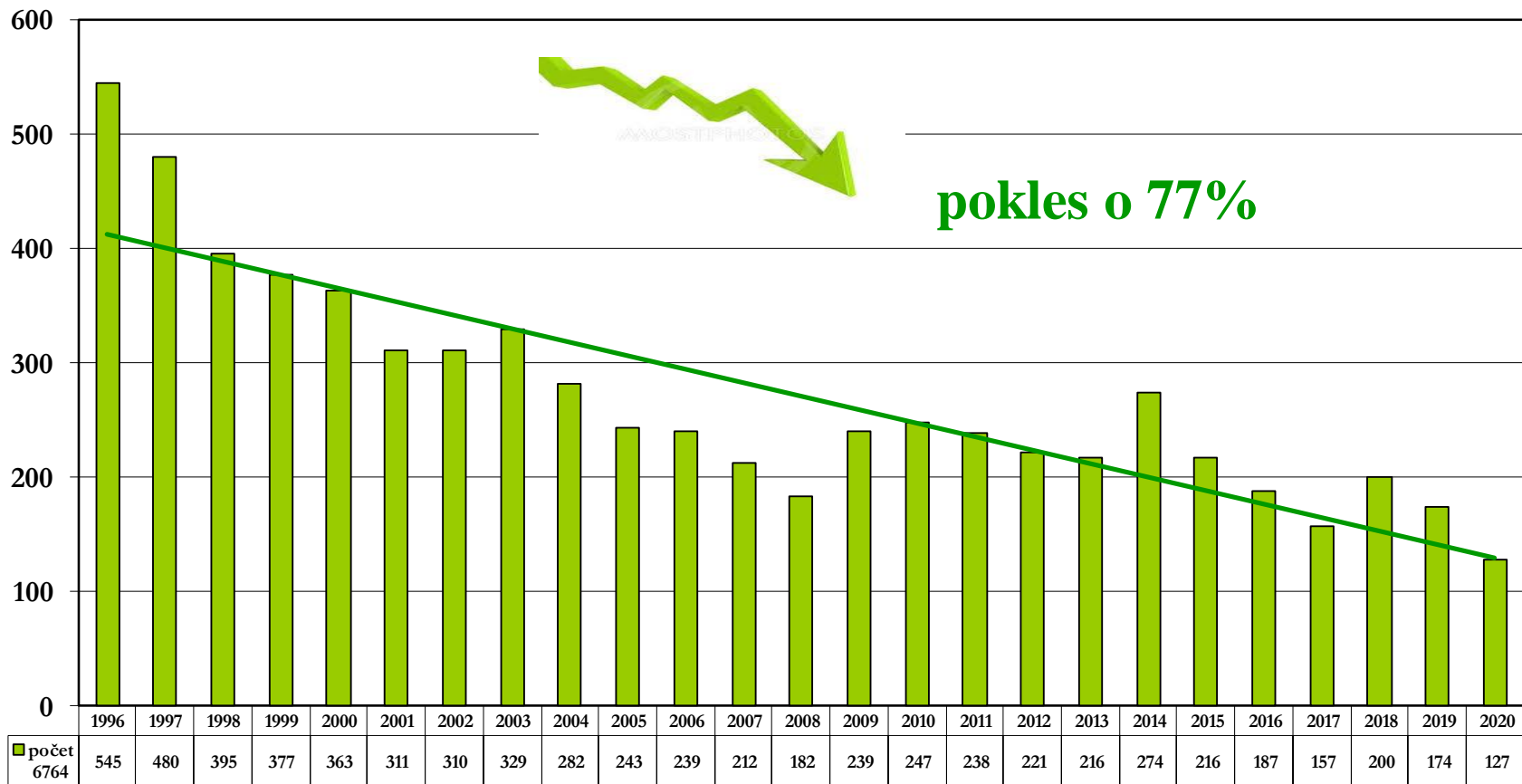
Nemoci způsobené fyzikálními faktory

v roce 2020 - 480 případů

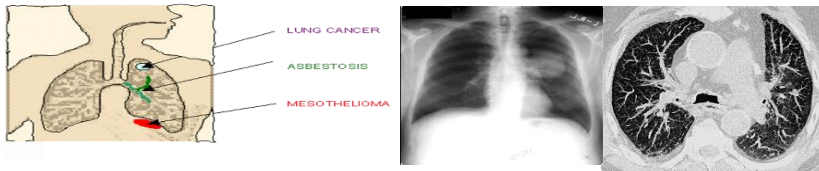

Nemoci DC, plic, pohrudnice, pobřišnice 1996-2020

Kapitola III – 6 764 případů

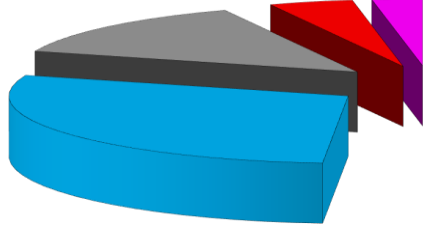
Nemoci DC, plic, pohrudnice, pobříšnice v roce 2020 - 125 případů

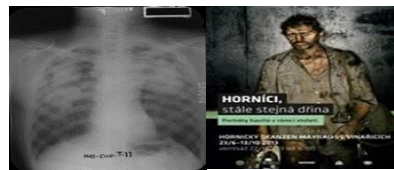
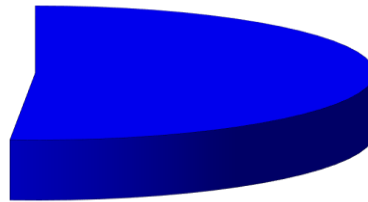
Nemoci z azbestu
1+3+12+1=17x

Ca plic
z SiO₂ 5x
EAA 3x

Silikóza 12+PU
52=64

Astma+rýma
27+9=36

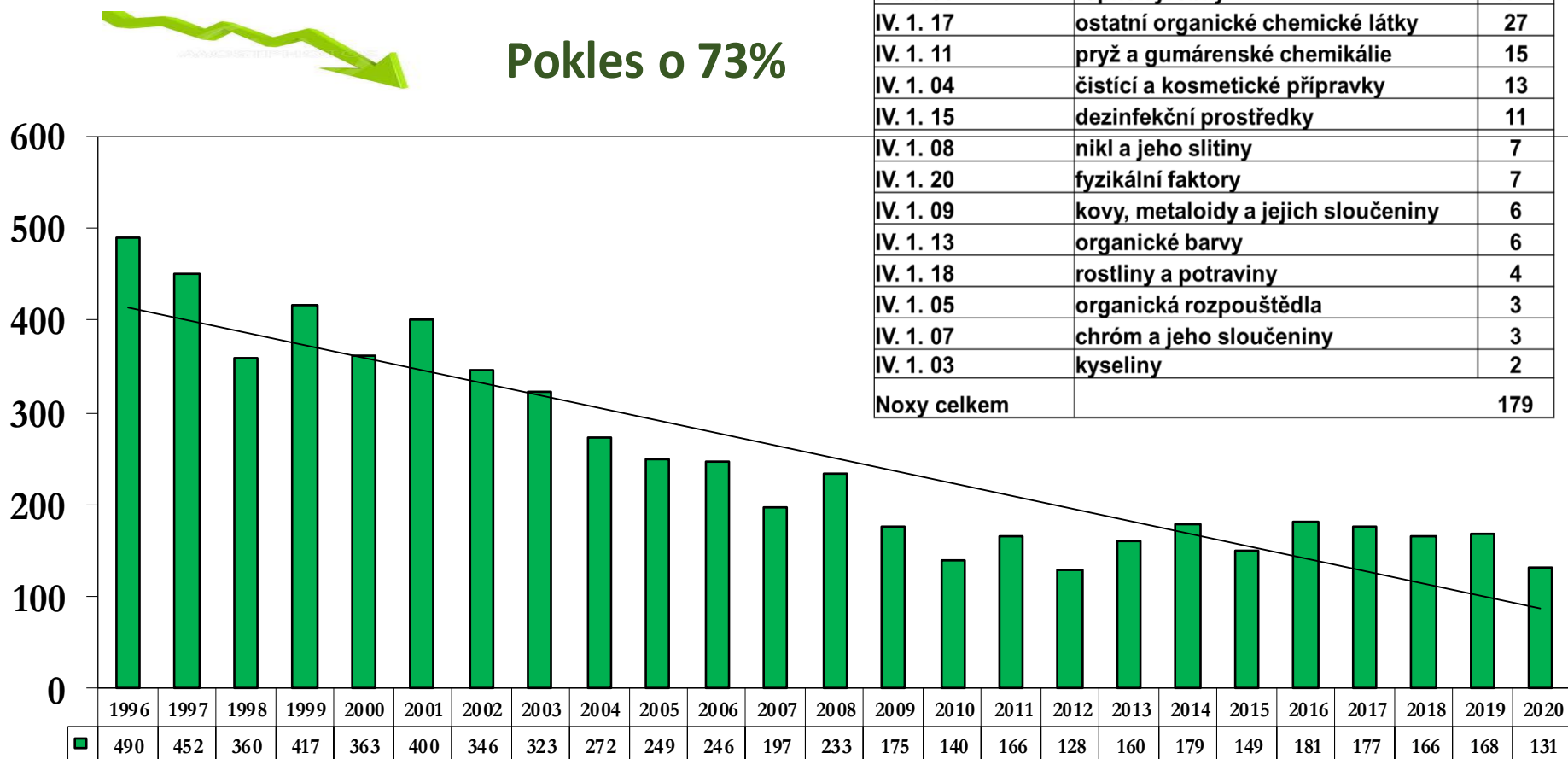

Název noxy	III.10.1	III.10.2	III.10.
	Astma bronchiale	Alergická rinitida	Celkem
Diizokyanáty	9	0	9
Ropné produkty	7	3	10
Lepidla	6	0	6
Mouka pšeničná, žitná	5	6	11
Potraviny	4	6	10
Prach z pracoviště	4	-	4
Chemické látky	2	-	2
Organická rozpouštědla	2	0	2
Barvy	1	2	3
Bavlna a jiné textilie	1	-	1
Skelná vata	1	-	1
Jiné látky	14	5	19
Celkem počet nox	56	22	78

Kožní nemoci z povolání 1996-2020

Kapitola IV = 6 268 případů

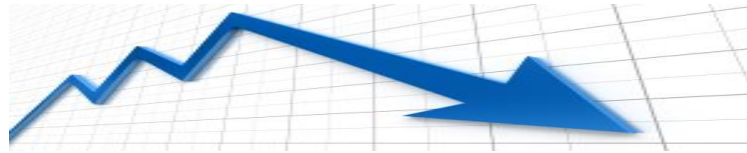
v roce 2020 = 131 případů: KAD 89x, ID 42x

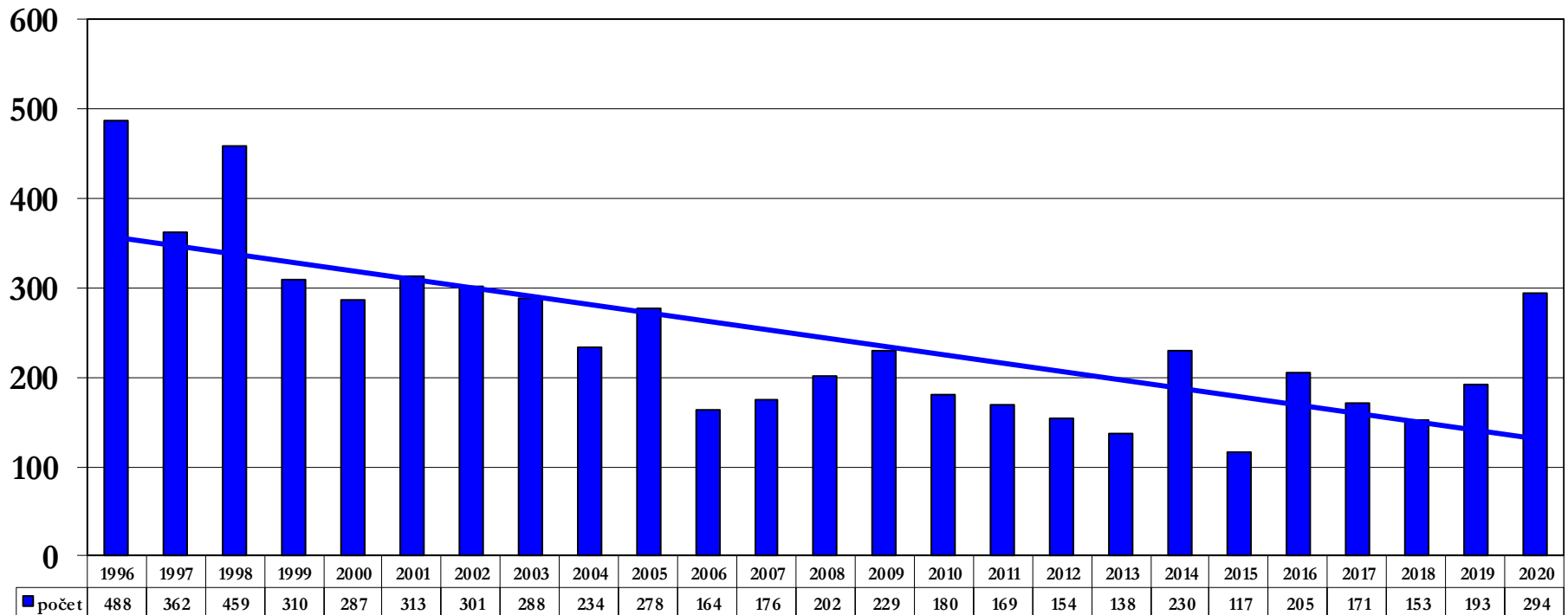
IV. 1. 10	plastické hmoty	38
IV. 1. 06	ropné výrobky	37
IV. 1. 17	ostatní organické chemické látky	27
IV. 1. 11	pryž a gumárenské chemikálie	15
IV. 1. 04	čistící a kosmetické přípravky	13
IV. 1. 15	dezinfekční prostředky	11
IV. 1. 08	nikl a jeho slitiny	7
IV. 1. 20	fyzikální faktory	7
IV. 1. 09	kovy, metaloidy a jejich sloučeniny	6
IV. 1. 13	organické barvy	6
IV. 1. 18	rostliny a potraviny	4
IV. 1. 05	organická rozpouštědla	3
IV. 1. 07	chróm a jeho sloučeniny	3
IV. 1. 03	kyseliny	2
Noxy celkem		179

Nemoci přenosné a parazitární 1996-2020

kapitola V - 6 095 případů

Pokles o 40%

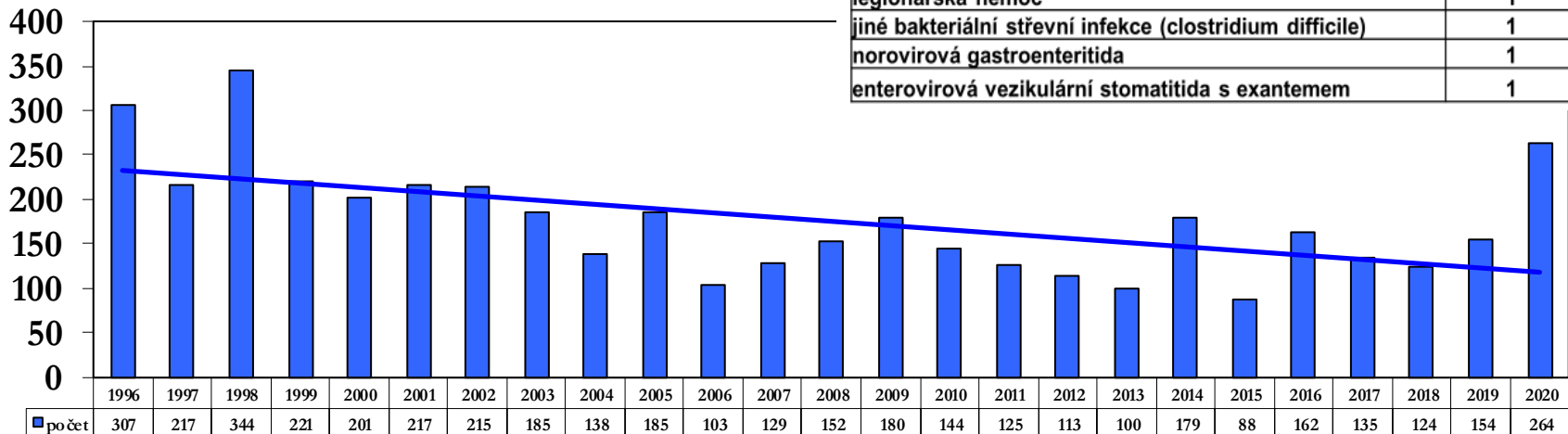

Nemoci přenosné s interhumánním přenosem 1996-2020 = 4 382 (72%)případů

Nemoci přenosné a parazitární
kapitola V - celkem 294 případů

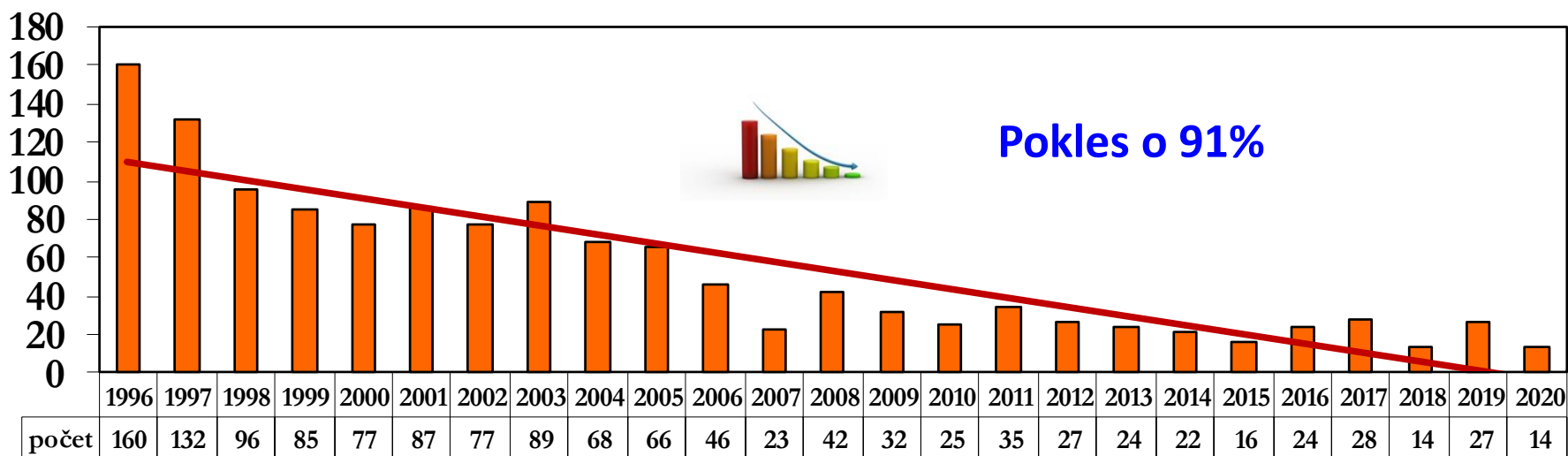
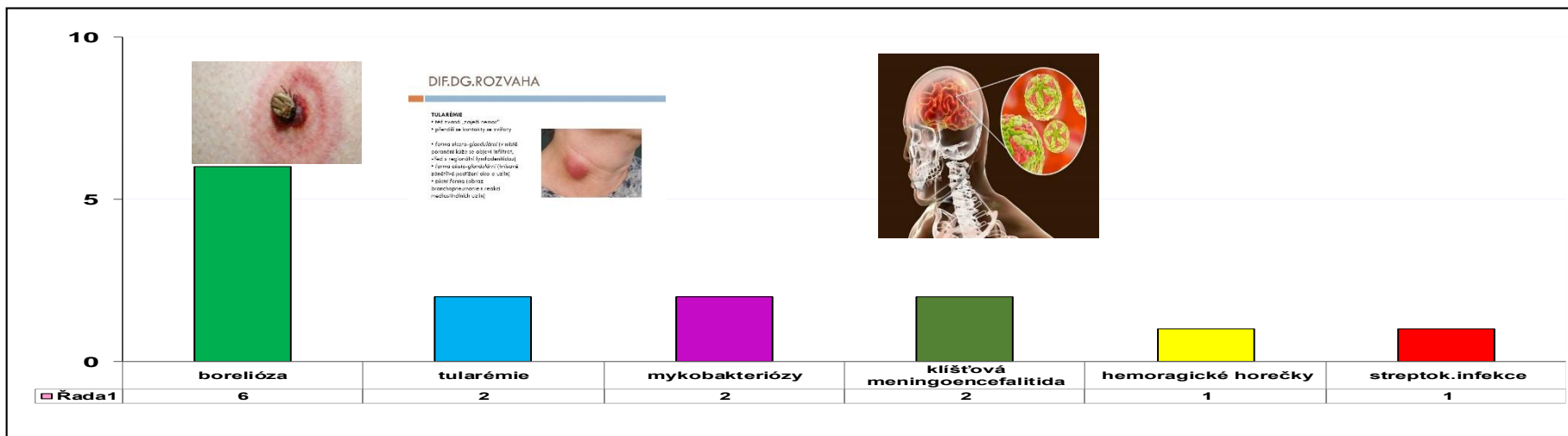
Pokles o 14%

Položka V. 1 Nemoci s interhumánním přenosem 264 případů	
COVID-19	150
svrab	84
dávivý kašel	7
virová keratokonjunktivitida	7
virové respirační infekce s komplikacemi - chřipka typ A	3
tuberkulóza plic a pleury	2
spalničky	2
plané neštovice	2
akariová dermatitida	2
bakteriální záněty plic	1
legionářská nemoc	1
jiné bakteriální střevní infekce (clostridium difficile)	1
norovirová gastroenteritida	1
enterovirová vezikulární stomatitida s exantemem	1

Antropozoonózy v letech 1996-2020 = 1 336 případů

rok 2020 - 14 případů

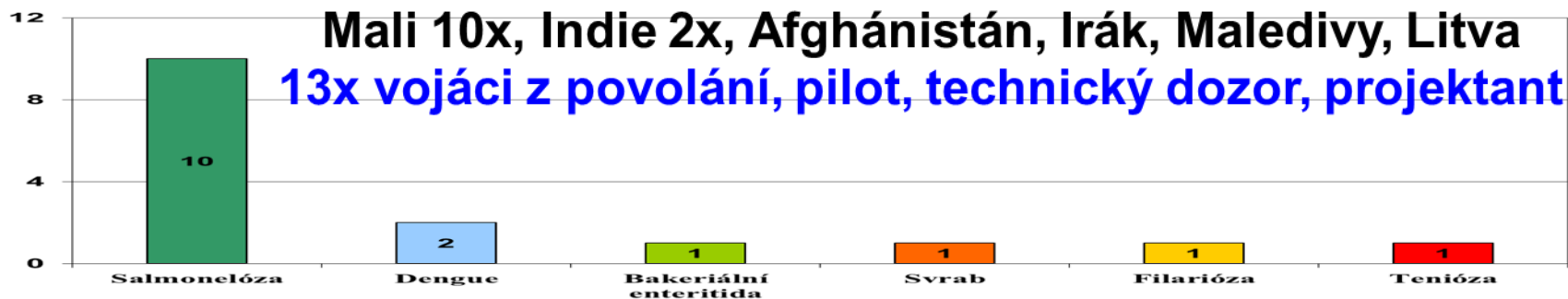
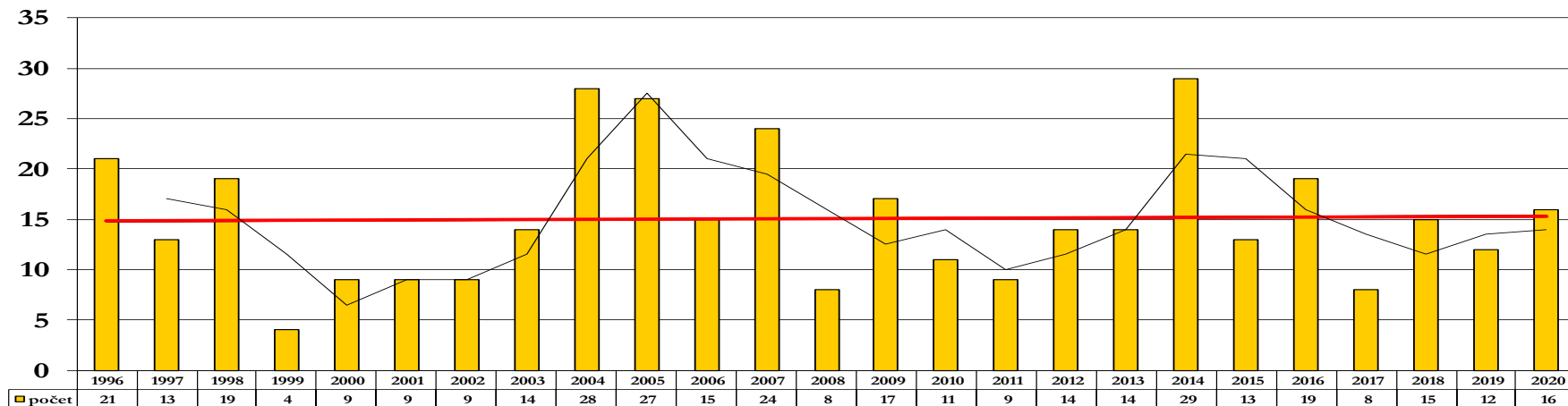

Nemoci přenosné získané v zahraničí 1996-2020

377 případů - 51 států, 29 diagnóz;

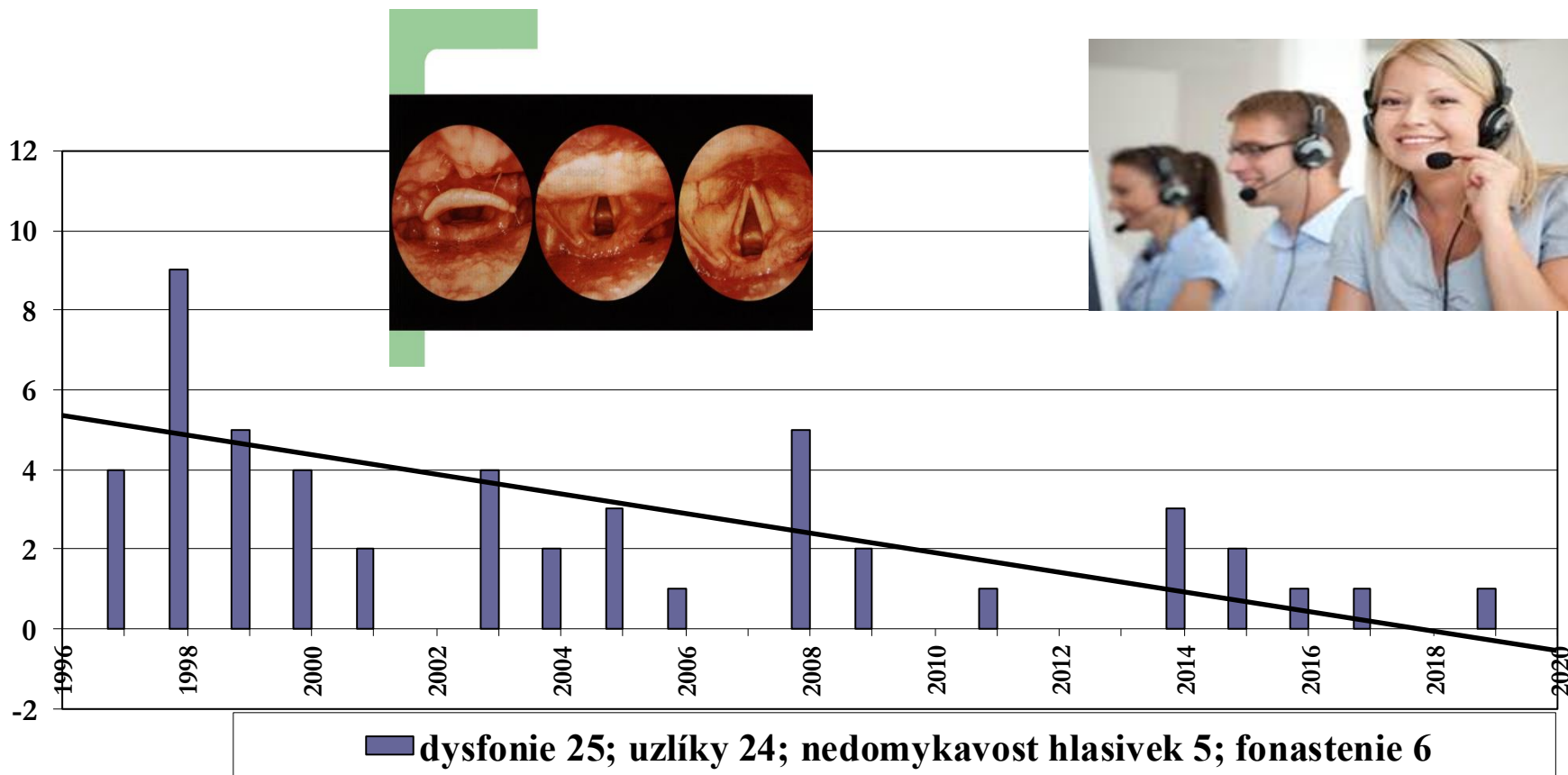
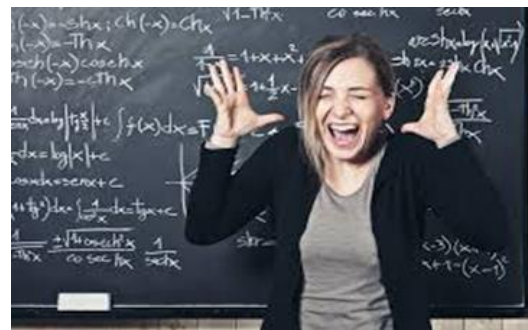
Afghánistán 53, Nigérie 40, Mali 32, Kongo 25, Indie 25, Libérie 18

Malárie 134, Giardióza 50, Amébóza 40, Dengue 26, Salmonelóza 16

Nemoci hlasivek 1996-2020

Kapitola VI - 60 případů 8 profesí (50 učitelů)

Závěr (1)

□ Proměnlivost medicínských i nemedicínských faktorů ovlivňujících aktuální počty profesionálních onemocnění v čase ztěžuje hodnocení dlouhodobých vývojových trendů

- **V letech 1996-2020 v ČR zaznamenám klesající trend u většiny hlášených onemocnění**
- **V posledních 10 letech jen mírné kolísání**
- **Klesající trend neovlivnily ani nové položky zařazené do Seznamu nemocí z povolání v r. 2011 a 2014**
- **Postupně se mění spektrum uznaných NzP a četnost výskytu v jednotlivých odvětvích ekonomické činnosti**

Závěr (2)

❑ V posledních 12 letech stouply počty nemocí z povolání u pracovníků při výrobě motorových vozidel

❑ Zvýšil se u nich zejména počet

1. Nemocí z přetěžování končetin
2. Alergických onemocnění DC a plic (diizokyanáty)
3. Kožních dermatitid (epoxidové pryskyřice)

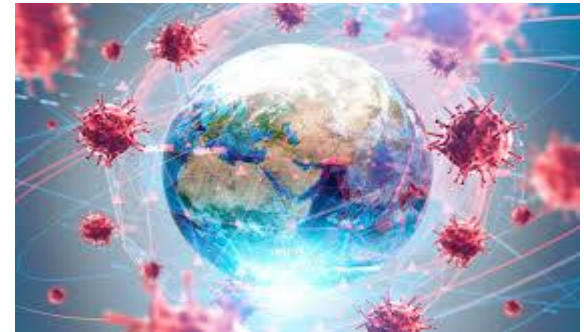
Závěr (3)

☐ **Mírný nárůst byl zaznamenán u:**

- ✓ **Mezoteliomů z azbestu**
- ✓ **Rakoviny kůže z radioaktivních látek**
- ✓ **Nemocí z přetěžování končetin**
- ✓ **Intermitentně u infekčních nemocí**
 - **Spalničky 2014 (65x)**
 - **Dávivý kašel 2019 (33x)**
 - **COVID-19 v roce 2020 (150x)**

© Can Stock Photo - csp9568370

Závěr (4)

- Rakovina ovaria z azbestu dosud nebyla hlášena!
- Rakovina hrtanu z azbestu a rakovina VDN a nosu z dřevěného prachu hlášena pouze 1x
- **CHOPN hlášena od roku 2011 jen 3x**
- **Nové položky v kapitole I od roku 2011 jen 29x**

I ostatní nemoci - astmata, alergické rýmy, dermatitidy, nemoci periferních nervů, epikondylitidy, ...) jsou podhodnocovány

Příčiny poklesu???

- 👍 **zlepšování pracovních podmínek?**
- 👍 **odstraňování rizikových pracovišť?**
- 👉 **intoxikace se převážně hlásí jako pracovní úrazy**
- 👎 **rušení podniků**
- 👎 **disimulace pracovníků z obavy ze ztráty zaměstnání**
- 👎 **nedostatky v poskytování pracovně lékařské péče**
- 👎 **OSVČ bez pojištění pro nemoc z povolání**
- 👎 **černý trh práce...**

Kritéria pro uznávání COVID-19 v ČR

pokyn MZ ČR z dne 24.6.2020

1. Onemocnění s klinickými projevy, které si vyžádalo PN
2. Potvrzeno PCR nebo antigenním testem
3. Epidemiologickým šetřením na pracovišti musí být prokázáno, že pracovník vykonával v INKUBAČNÍ DOBĚ před vznikem onemocnění práci, při které existuje riziko touto nemocí se nakazit.

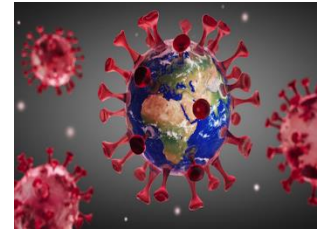
Rizikem nákazy se rozumí vyšší pravděpodobnost přenosu nákazy při vlastním výkonu práce než v obvyklém kontaktu s jinými osobami.

Riziko nákazy při výkonu práce musí převažovat nad možností získání nákazy mimopracovně

Za NzP se nepovažuje onemocnění získané od spolupracovníka!

Kritéria pro uznávání COVID-19 v ČR

Pokyny MZČR ze dne 24.6.2020

Vyšší riziko nákazy u COVID-19 je u zdravotníků, farmaceutů, sociálních pracovníků, pečovatелů, studentů s nařízenou pracovní povinností, uklízečů ve zdravotnických/sociálních zařízeních, u pedagogických pracovníků, u strážníků obecní policie...

Nepředpokládá se uznávání COVID-19 u pracovníků na úřadech, v bankách, na pobočkách pošty, v obchodech, u řidičů z povolání, u pracovníků v gastronomii, v restauracích, při výrobě potravin, v zemědělství, v průmyslu, ve stavebnictví, hornictví, v energetice, v lesnictví...

Šetření onemocnění u hasičů a u policie ČR řeší Ministerstvo vnitra

Šetření onemocnění u příslušníků armády řeší Ministerstvo obrany

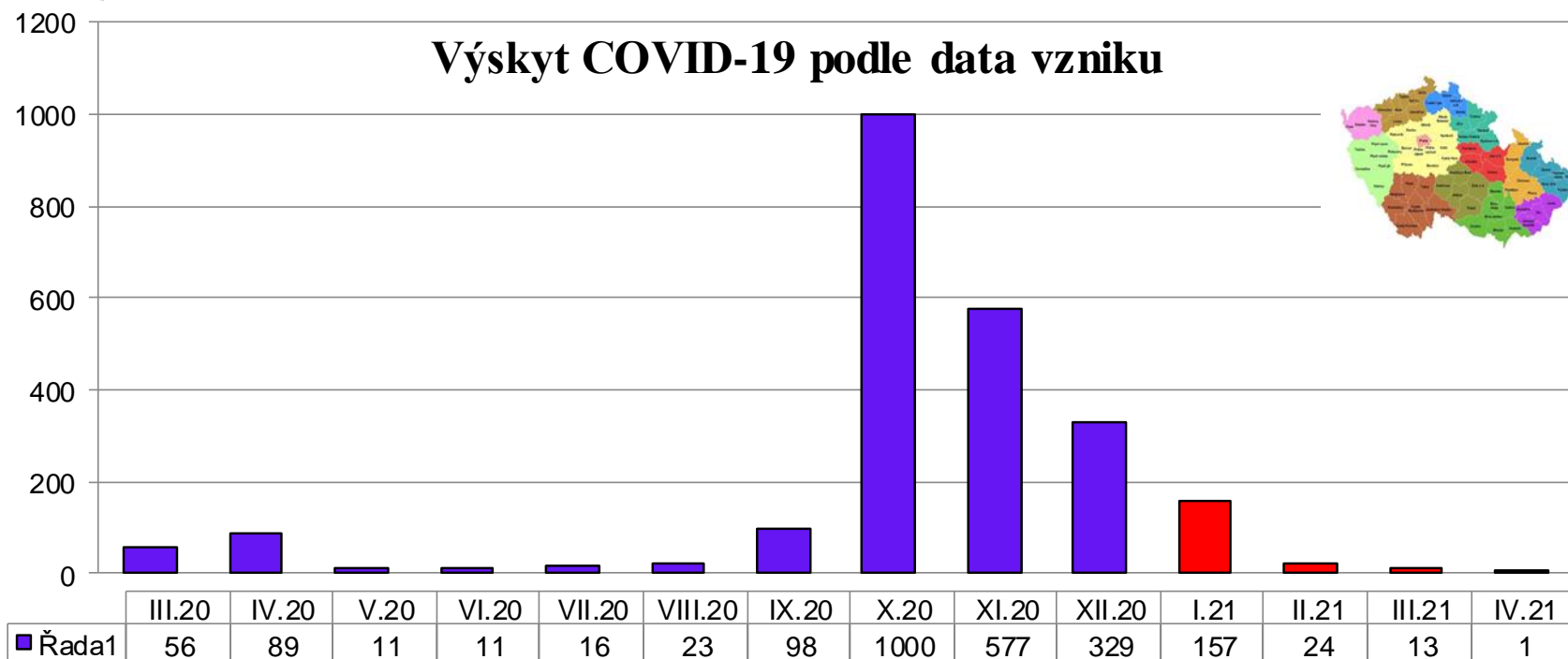
Data od 1.1.2021 do 31.8.2021 (8 měsíců)

celkem nemocí z povolání 2836 případů

z toho COVID-19: 2405, tj. 84,8% případů

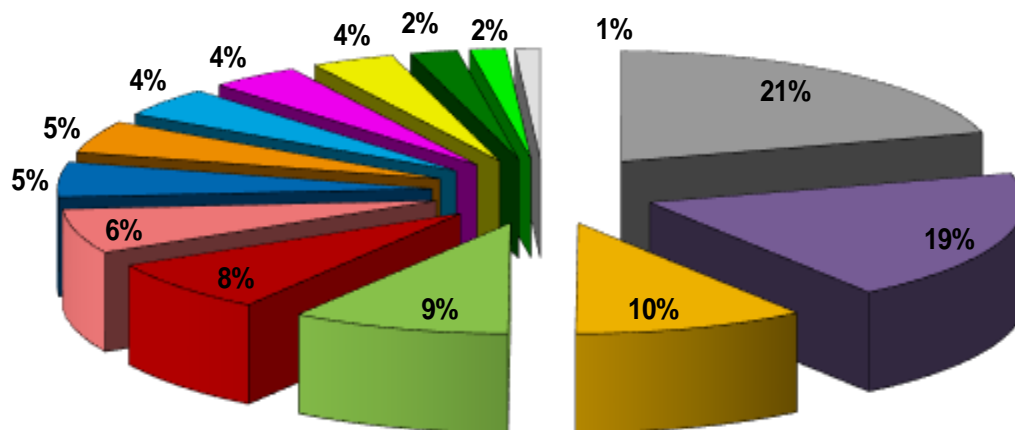
449 (19%) mužů a 1956 (81%) žen

92% onemocnění vzniklo v roce 2020 ; 8% v roce 2021

COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

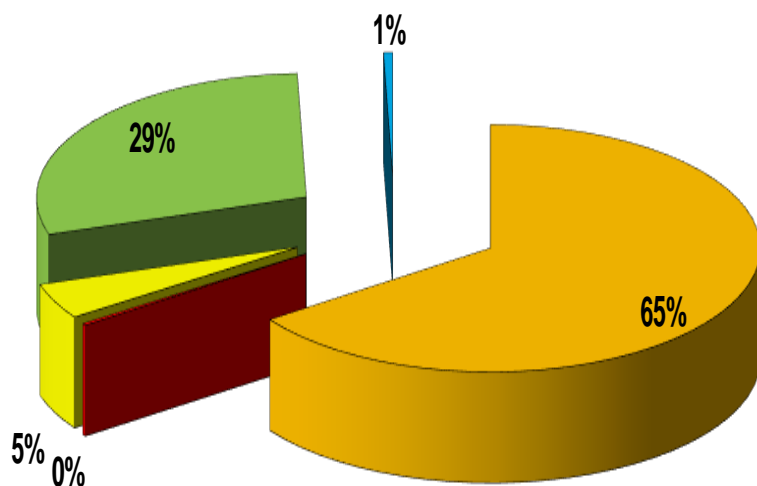
Výskyt podle kraje vzniku

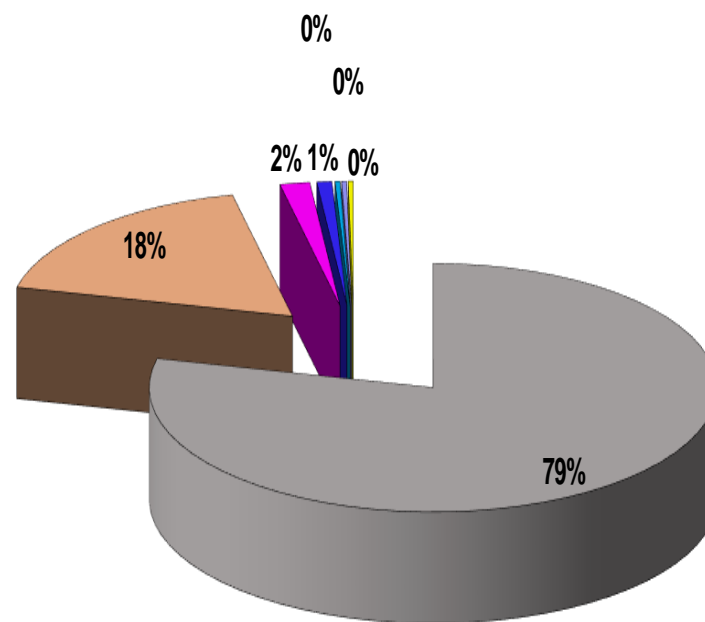
■ Moravskoslezský kraj 499	■ Olomoucký kraj 465	■ Jihomoravský kraj 241
■ Královéhradecký kraj 227	■ Pardubický kraj 185	■ Hl. město Praha 157
■ Plzeňský kraj 123	■ Ústecký kraj 113	■ Jihočeský kraj 104
■ Zlínský kraj 93	■ Liberecký kraj 86	■ Středočeský kraj 49
■ Kraj Vysočina 37	■ Karlovarský kraj 26	

COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

Rozdělení podle závažnosti onemocnění

- chřikovitě příznaky-zánět DC 1568
- úmrtí 6
- pneumonie 112
- neuvedeno 706
- jiné 13

- porucha čichu a chuti 278
- erytém, svědění kůže 6
- bolesti v oblasti n. trigeminus 1
- tinitus 1
- průjem 63
- vertigo 3
- parestesie končetin 1

COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

Rozdělení podle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE

CZ-NACE	Počet
Q 86 - Zdravotní péče	2265 94 %
Q 87 - Pobytové služby sociální péče	119 5 %
Q 88 - Ambulantní - terénní sociální služby	6
P 85 - Vzdělávání	6
O 84 - Veřejná správa a obrana	7
N 82 - Administrativní, kancelářské činnosti	1
N 80 – Bezpečnostní a pátrací činnosti	1
Celkem	2405

COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

Výskyt na odděleních nemocničních nebo ambulantních

Oddělení	počet
RZS	107
ARO	47
chirurgie	39
rtg pracoviště	37
gynekologie-porodnictví	34
interní pracoviště	33
JIP-covid	33
ortopedie-traumatologie	22
kardiologie	19
rehabilitace	17
plicní	11
dětské	10
neurologie	10

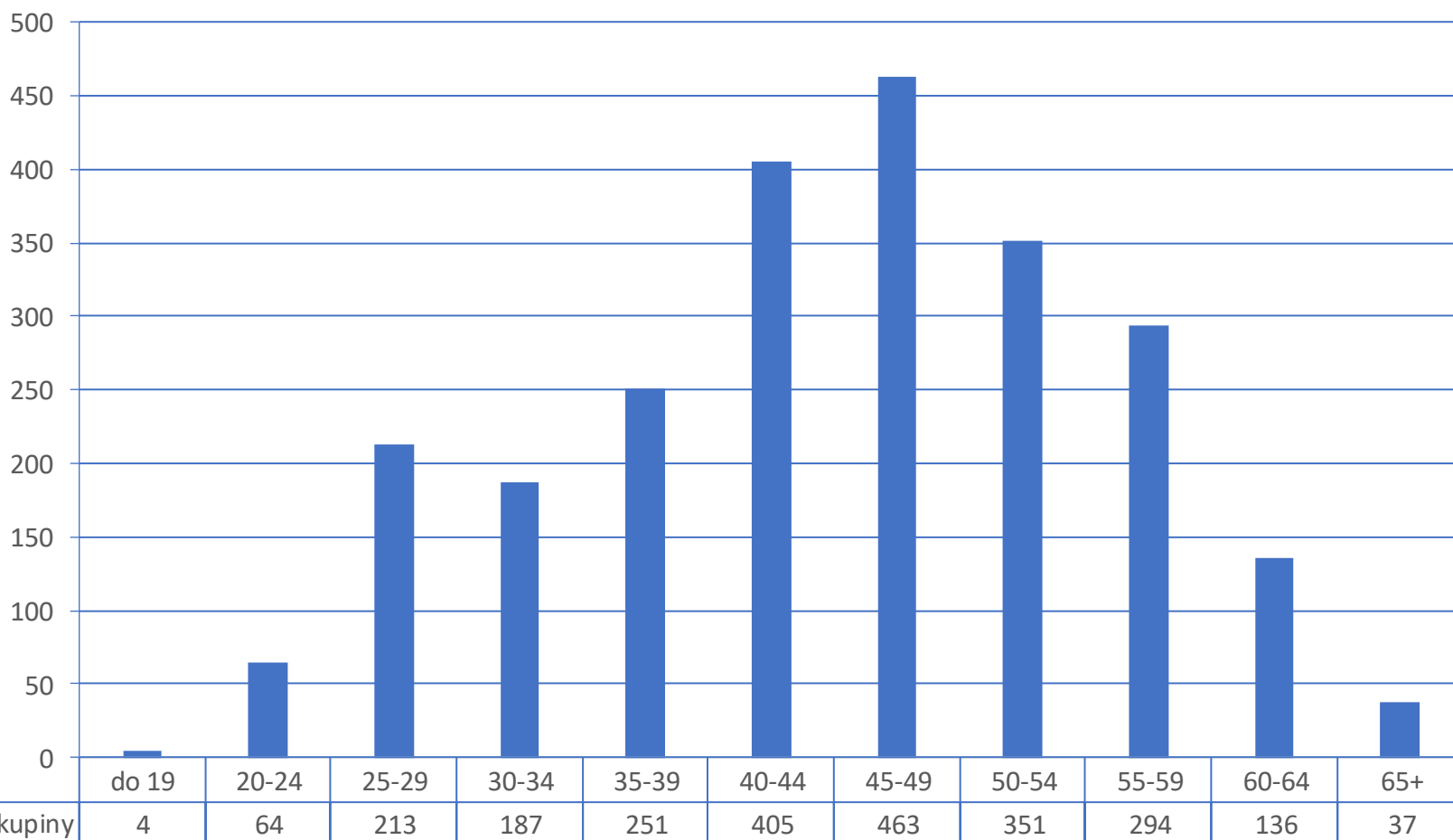
COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

Profese

Profese	Počet
zdravotní sestry	1292 54%
lékaři	380 16%
sanitáři-ošetřovatelé	300 13%
zdravotničtí záchranáři a řidiči	102
sociální pracovníci-pečovatelé	87
fyzioterapeuti	86
Rtg asistenti	30
administrativní pracovníci ze zdravotnictví	28
uklízečky	24
řidiči sanitek dopravní služby	23
technici	11
jiné profese 18x	10 a méně případů

COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

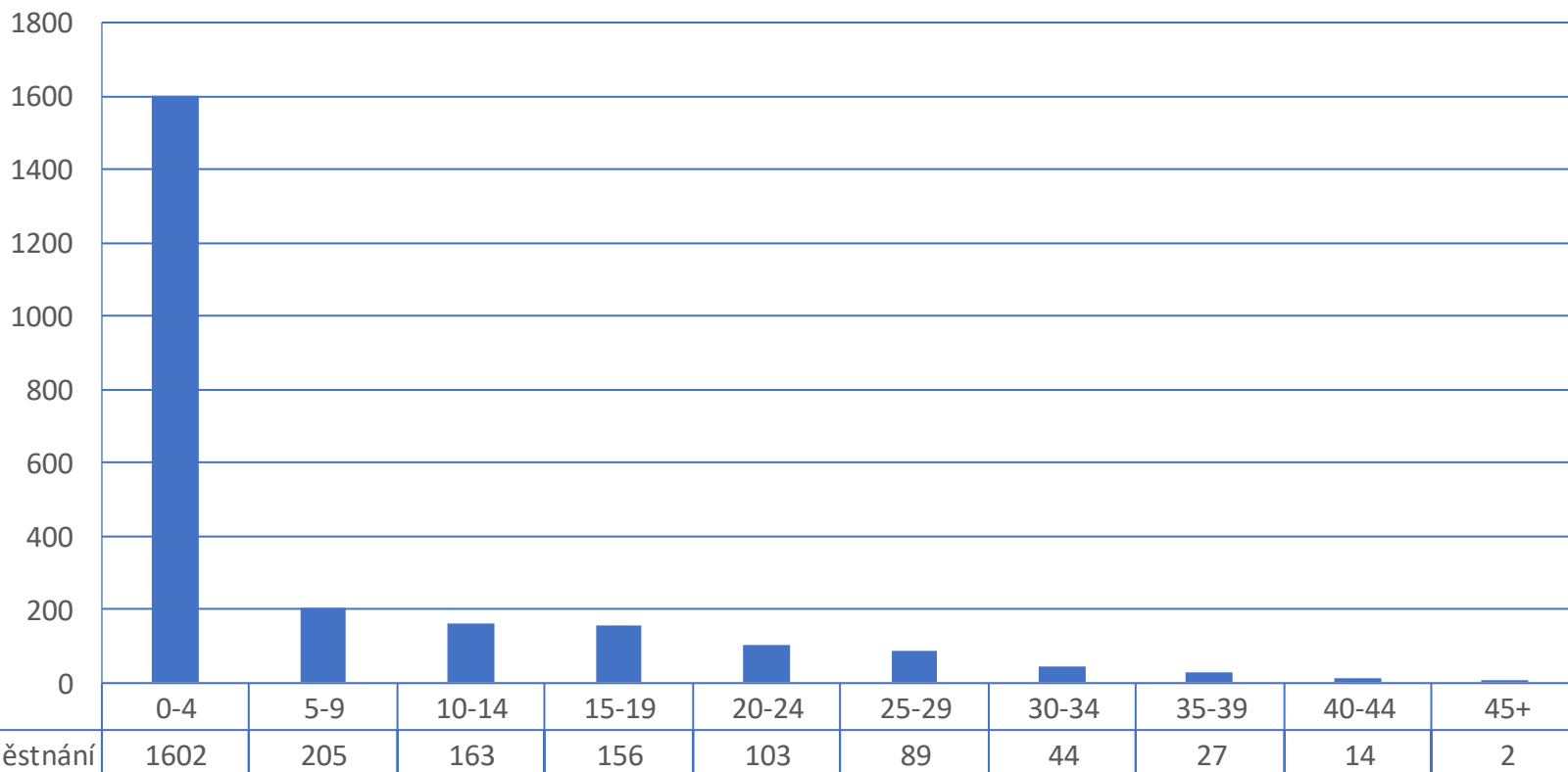
Věkové skupiny - medián 45 let (19-77 let)

COVID-19 data od 1.1.2021 do 31.8.2021

Doba zaměstnání

Medián 1 rok (1den-48 let)

Děkuji za pozornost

Práce vznikla za podpory

MZ ČR – RVO

„Státní zdravotní ústav – IČ 75010330“

Progres Q25/LF1, Q29/LF1